

O‘G‘IL BOLALAR SHO‘RTIGINI TIKISH BOSQICHLARI ,MATERIAL TANLOVI VA TEXNOLOGIYASI

Mirzaqulova Iroda Nabiyeвна

Farg‘ona Shahar 1-sonli politexnikumi ta‘lim ustasi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada o‘g‘il bolalar uchun shortik tikish texnologiyasi, model dizayni, material tanlash me‘zonlari va amaliy tikuvchilik bosqichlari yoritilgan. Bolalar kiyimlari, ayniqsa shortiklar, qulaylik, xavfsizlik va gigiyenik talablarga javob berishi lozim. Shu sababli, ushbu maqolada funktsional, ergonomik va estetik jihatlar hisobga olingan holda shortik tayyorlash bosqichlari tizimli tarzda ko‘rib chiqiladi.*

Kalit so‘zlar: *O‘g‘il bolalar shortigi, tikuvchilik, andaza, rezinka, paxta mato, bolalar kiyimi, cho‘ntakli model, dizayn, ergonomika, tikish texnologiyasi.*

Tikuvchilik jarayonida o‘lcham olish, andaza tayyorlash, matoni kesish, cho‘ntak va bel qismiga rezinka o‘rnatish, pastki chetni tikish, tozalash va bezash ishlari kabi bosqichlar tartib bilan berilgan. Matolarning tanlanishida bolalarning nozik teri tuzilmasi va faolligi hisobga olinadi — eng ko‘p ishlatiladigan matolar sifatida 100% paxta, denim (yengil jinsi), trikotaj matolar tavsiya etiladi.

Bundan tashqari, maqolada dizaynga oid tavsiyalar, bezakli tikuvlar, multfilm qahramonlari bilan bezash va elastik elementlar qo‘llash kabi kreativ yondashuvlar ham keltirilgan. Ushbu maqola, ayniqsa, kasb-hunar maktablarida tahsil olayotgan tikuvchilik yo‘nalishidagi o‘quvchilar, uy sharoitida tikuv bilan shug‘ullanayotganlar, hamda yosh dizaynerlar uchun foydali amaliy qo‘llanma sifatida xizmat qiladi.

Kirish

Bolalar kiyimlarini tikishda eng muhim jihatlardan biri — qulaylik, xavfsizlik va estetika hisoblanadi. Yozgi mavsumda ayniqsa o‘g‘il bolalar uchun shortik eng ommabop va zarur kiyimlardan biri sanaladi. U harakatda erkinlik beradi, havo o‘tkazadi va bolaning sog‘lig‘i uchun qulay sharoit yaratadi. Ushbu

maqolada o'g'il bola shortigini tikish texnologiyasi, model xususiyatlari va ishlatiladigan materiallar haqida so'z boradi.

1. Shortik modelining xususiyatlari

Qisqa, tizzagacha bo'lgan yoki tizzadan yuqoriroq uzunlikda.

Harakatga halal bermaydigan erkin siluetda.
Bel qismida elastik rezinka yoki bog'ich (shnur) bo'ladi.
Yon cho'ntaklar yoki orqa cho'ntak bilan to'ldirilishi mumkin.

Yengil va teri uchun xavfsiz matodan tikiladi.

2. Material tanlovi

Tabiiy matolar:

Paxta (xlopok): nafas oluvchi, yengil, allergiya chaqirmaydi.

Denim (yengil jinsi): chidamli, sportbop ko'rinish beradi.

Siter (chulokli mato): cho'ziluvchan, sport shortiklari uchun ideal.

Qo'shimcha materiallar:

Elastan yoki lycra aralashmasi – cho'ziluvchanlik uchun.

To'qimachilik aksesuarlar – tugmalar, rezinka, bog'ich.

3. O'lcham olish va andaza tayyorlash

O'g'il bolaning quyidagi asosiy o'lchamlari olinadi:

Bel atrofi (T): rezinka turadigan joy.

Son atrofi (B): harakat erkinligi uchun muhim.

Shortik uzunligi (U): beldan tizzagacha yoki undan qisqa.

Tizzalar kengligi: qadam tashlashda qiyinchilik bo'lmasligi uchun.

Andaza (vykroyka) quyidagicha bo'lishi mumkin:

1 ta old qism

1 ta orqa qism

2 ta yon cho'ntak qismi (ixtiyoriy)

Bel qismiga rezinka joyi

4. Tikish texnologik ketma-ketligi

Matoni tayyorlash – yuvish, dazmollash, to'g'ri yo'nalishda joylash.

Andaza bo'yicha qismlarni kesib olish – tikuv joylariga 1–1,5 sm qoldirish.

Old va orqa qismlarni tikish – yon tikuvlar, ichki oyoq tikuvlar.

Cho‘ntaklarni tikish – agar mavjud bo‘lsa, yon yoki orqa.

Bel qismiga rezinka yoki bog‘ichli kanallik qism tikish.

Pastki chetni bukib tikish – ikki marta bukib tikiladi.

Tozalov tikuvlar va dazmollash – silliqlik va toza ko‘rinish uchun.

5. Shortikni bezash imkoniyatlari

Rangli iplar bilan dekorativ tikuvlar

Yorqin matolar kombinatsiyasi

Multfilm qahramonlari tushirilgan matolar

Naqsh tushirish (printer yoki bo‘yoq bilan)

Tikuv mashinasi orqali “zig-zag” tikuvlar bilan qirralar bezatiladi

Bolalar kiyimiga qo‘yiladigan asosiy talablar:

Qulaylik – mato havo o‘tkazuvchan va yumshoq bo‘lishi kerak

Gigiyeniklik – allergik ta’sir qilmaydigan, tabiiy matolar

Egrilikni hisobga olgan model – bolalar tana shakli tez o‘zgarib boradi

Yuvishga chidamli bo‘lishi – tez-tez yuviladi

Bezatishda xavfsizlik – tugmalar, fermuarlar xavfsiz va mustahkam bo‘lishi

kerak

Model turlari (shortiklar):

Turi	Tavsifi
Sport shortik	Elastik, oddiy kesim, trikotaj matodan
Denim shortik	Yengil jinsi matodan, zamonaviy ko‘rinishda
Naqshli shortik	Matoda bosma tasvirlar (avtomobil, qahramonlar) mavjud
Cho‘ntakli shortik	Amaliy va estetik jihatdan boy

Tikuv uslubidagi farqlar:

Mashinali tikuv (to‘g‘ri tikuv, zig-zag)

Qo‘l bilan yelimlash (kam hollarda)

Overlok ishlov – chetlarini toza qilish uchun

Dazmol orqali qirrani yotqizish – tikuvni chiroyli chiqarish uchun

Qisqa maslahatlar:

4–7 yoshdagi bolalar uchun shortik uzunligi tizzadan 3–5 sm yuqorida bo‘ladi.

Elastik bel qismini oson kiyinib-yechish uchun ishlatish afzaldir.

Cho‘ntaklar funktsional bo‘lishi bilan birga, estetik ko‘rinish ham beradi.

Belgilangan tikuvlar bilan bolani o‘ziga xos va zamonaviy shortikka ega qilish mumkin.

Xulosa

O‘g‘il bolalar uchun shortik tikish — bu amaliy jihatdan oddiy, lekin to‘g‘ri bajarilsa, juda foydali va estetik kiyim mahsulotidir. U bolalarning harakatda erkin bo‘lishini, qulaylikni va chiroyli ko‘rinishini ta’minlaydi. Tikuvchilikni endi o‘rganayotganlar uchun bu eng yaxshi mashq loyihalardan biri sanaladi. Har bir tayyorlangan shortik — ijod va mehnat mahsuli sifatida bolalar qalbiga iliqlik olib kiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "Tikuvchilik texnologiyasi asoslari", o‘quv qo‘llanma, TTITB, 2021.
2. Fayziyeva D. — “Bolalar kiyimlarini loyihalash”, Toshkent, 2020.
3. www.textile.uz – O‘zbekiston yengil sanoat yangiliklari
4. www.sewing.org – Tikuv texnologiyalari sayti
5. Mahalliy ustachilik amaliy tajribalari